

HISTORICA OLOMUCENSIA
47–2014

Sborník prací historických
XXXVII

KATEDRA HISTORIE

UNIVERZITA PALACKÉHO OLOMOUC

Univerzita Palackého v Olomouci
Olomouc 2014

OBSAH**ČLÁNKY A STUDIE**

- Petr Zajíček
Komparace některých aspektů počátků měst Krakova a Olomouce 13
- Jan Stejskal
Konciliarismus a jeho ozvěny v toskánském eremu 47
- Pavel Šopák
*Ernst a Franz Mückuschové z Buchbergu –
zakladatelé Gymnazijního muzea v Opavě* 61
- Iveta Rosolová
*Komparace vzniku a vývoje národního muzea v Mnichově
a v Praze v 19. století* 75
- Jana Keparťová
Středoškolská antika ve třetí čtvrtině 19. století 91
- Karla Vymětalová
*Více nebo méně latiny? Peripetie odborných diskusí
na stránkách dobového tisku o způsobu
a obsahu výuky latiny na středních školách rakouské monarchie
na přelomu 19. a 20. století* 117
- Marek Šmíd
Svatý stolec na počátku první světové války 147
- Pavel Marek
*Příspěvek k problematice zápasu o teologickou orientaci
Církve československé* 161

Tomáš Klokner <i>Corpus Inscriptionum Latinarum a Univerzita Komenského v Bratislavě</i>	189
Aleš Roubal <i>Lektorát českého jazyka v Pekingu v letech 1945–1960</i>	203
Veronika Trestrová <i>Pražské jaro a srpnová okupace v pardubickém okrese: politický vývoj, média, studenti</i>	219
Petr Orság <i>Spolupráce, koexistence, konkurence. Českoslovenští vydavatelé po srpnu 1968 na Západě mezi svobodou vyjadřování, tlakem konkurence a limity exilových možností</i>	239

RECENZE

David Papajík Dvořáková, Daniela: <i>Čierna kráľovná Barbora Celjská (1392–1451). Životný príbeh uhorskej, rímsko-nemeckej a českej kráľovnej.</i> Vydavateľstvo Rak – Historický ústav Slovenskej Akadémie vied, Budmerice – Bratislava 2013.....	263
Pavel Marek Kadlec, Petr: <i>Střední školy a jejich studenti. (K formování inteligence na severní Moravě a ve Slezsku ve druhé polovině 19. a na začátku 20. století).</i> Filozofická fakulta a Centrum pro hospodářské a sociální dějiny Ostravské univerzity, Ostrava 2013.....	267
Lukáš F. Peluněk – Jiří Válek Kábová, Hana: <i>Josef Vítězslav Šimák. Jeho život a dílo se zvláštním zřetelem k historické vlastivědě.</i> Společnost pro kulturní dějiny – Nová tiskárna Pelhřimov, České Budějovice – Pelhřimov 2013.....	271

Pavel Marek Coranič, Jaroslav: <i>Dejiny gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku v rokoch 1918–1939.</i> Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, Prešov 2013	281
---	-----

Kateřina Rudincová Záhořík, Jan: <i>Dějiny Rwandy a Burundi.</i> Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2012	287
--	-----

THE AUTHORS AND SUMMARIES

The Authors and Summaries.....	293
--------------------------------	-----

ČLÁNKY A STUDIE

KOMPARACE NĚKTERÝCH ASPEKTŮ POČÁTKŮ MĚST KRAKOVA A OLOMOUCE

Petr Zajíček

RESUMÉ

Vznik institucionálních měst představuje výsledek dlouhodobého vývoje, který vyvrcholí ve 13. století, kdy jsou první města zakládána. Objevují se dva základní typy nových sídel: města založená „na zeleném drnu“ a města vyrostlá na základě starší aglomerace. Krakov i Olomouc představují sídla, která ve chvíli založení institucionálního města (tzv. lokace) mají za sebou už několik staletí bohatého sídelního vývoje. Kolem olomouckého a krakovského hradu se už od raného středověku utvářela pestrá aglomerace, která položila základy i k umístění a podobě nových, právních měst, jež jsou zakládána zhruba v polovině 13. století. Podobnost vzniku obou měst nabízí metodu komparace vývoje obou osídlení a lokačních procesů. Každé město je unikát, přesto lze objevit jisté paralely a aspoň v základní rovině popsat založení nového města jako obecný proces o mnoha krocích. Ukazuje se také, že klíčová pro rozložení a podobu obou měst byla existence předlokačních osad s kostely v širších podhradích Olomouce a Krakova. Tyto totiž byly často spojeny s obchodem a trhem. Samotná lokace pak představuje složitý, mnohohrstevnatý právní i fyzický úkon – na jehož konci stojí institucionální město.

Klíčová slova: Krakov, Olomouc, zakládání měst, lokace, středověké město, městský organismus, lokátor, předlokační sídla, středověká kolonizace

SUMMARY

THE COMPARISON OF SOME ASPECTS OF THE ORIGIN OF CITIES CRACOW AND OLOMOUC

The origin of institutional towns represents a result of a long-term development which culminated in the 13th century when the first towns were founded. The two basic types of a new settlement appeared: towns that grew “on a greensward” and towns built on a place of a previous agglomeration. Cracow and Olomouc presents settlements which had a few century history settlement development behind them at the point of the institutional establishment of the city. Since early medieval times the varied agglomeration has originated around Olomouc and Cracow castle, what allowed the foundation and the formation of new legal cities that were established approximately in the middle of the 13th century. The similarity of the origins of both cities offers a comparative method for the development of both settlements and founding processes. Although every city is unique, it looks probable to trace certain parallels and at least at the basic level to describe an origin of a new town as a general process of many stages. It also shows that the existence of a pre-foundation settlement with churches in a wider settlement around the castle in Olomouc and Cracow became crucial. They were frequently connected with a trade as well as a market. The founding process itself represents a complicated, multi-layered, legal and physical activity, of which end it is possible to find a city.

Keywords: Cracow, Olomouc, foundation of cities, settlement, medieval town, city organism, locator, pre-foundation settlement, medieval colonization

Translated by Mgr. Hana Ferencová

Mgr. Petr Zajíček
Katedra historie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
771 80 Olomouc
e-mail: zajpet@gmail.com

KONCILIARISMUS A JEHO OZVĚNY V TOSKÁNSKÉM EREMU¹

Jan Stejskal

RESUMÉ

Řešení papežského schizmatu na koncilu v Kostnici a konciliaristickém hnutí vůbec bylo jedním z nejzajímavějších momentů církevních dějin 15. století. Tento text se věnuje konciliarismu na jeho sklonku za pontifikátu papeže Evžena IV. (pont. 1431–1447). Svár mezi zastánci nadřazenosti papežství a jejich konciliaristickými odpůrci se rozhořel na mnoha místech a úrovních tehdejší společnosti. Uvedený text je drobnou případovou studií popisující tento konflikt uvnitř eremu v Camaldoli v letech 1431–1434. Za použití cestovního deníku generálního představeného camaldoliánů Ambrogia Traversariho, který stál neochvějně na straně papeže, je možné vysledovat jeho rostoucí konflikt s eremitou Janem Jeroným z Prahy. Jan Jeroným byl konciliaristou, účastníkem koncilu v Pise a Sieně a zejména Basileji. Traversariho zápisky ilustrují jeho snahy posílit pravomoci generálního představeného camaldoliána a vypořádat se se všemi svými odpůrci – zejména pak s odpůrci papeže. Jako základní pramen byl využit Traversariho *Hodoeporicon*, nedávno přeložený a vydaný autorem tohoto textu.

Klíčová slova: Ambrogio Traversari, Jan Jeroným z Prahy, Evžen IV., konciliarismus, Camaldoli

SUMMARY

CONCILIARISM AND ITS ECHOES IN THE TUSCAN HERMITAGE

Solving the papal schism at the Council of Constance and conciliarism itself, were the most exciting moments of the Church history of the 15th century. This text is dedicated to the rather late period of conciliarism during the pontificate of the Pope Eugene IV (pont. 1431–1447). The conflict between advocates of the supremacy of the papacy and their conciliaristic opponents interfered into many places and all levels of the society. The text represents the case study describing the conflict inside the hermitage of Camaldolese order in Camaldoli between years 1431–1434. Using the travel diary written by general superior of Camaldolese Ambrogio Traversari, who stood firmly on the side of the Pope, it is possible to trace the growing conflict of Traversari with the Camaldolese hermit John Jerome of Prague. John Jerome had been supporter of conciliarism and he participated in the councils of Pisa and Sienna and in particular of Basel. Text by Traversari illustrates his efforts to strengthen the power of the general superior of Camaldolese and to deal with all of the opponents – especially with the opponents of the Pope. *Hodoeporicon* by Ambrogio Traversari was used as the basic source for this article. *Hodoeporicon* itself was recently translated and published by the author of this text.

Keywords: Ambrogio Traversari, John Jerome of Prague, Eugene IV, conciliarism, Camaldoli

Doc. Mgr. Jan Stejskal, M.A., Ph.D.
Katedra historie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
771 80 Olomouc
e-mail: jan.stejskal@upol.cz

ERNST A FRANZ MÜCKUSCHOVÉ Z BUCHBERGU – ZAKLADATELÉ GYMNAZIJNÍHO MUZEA V OPAVĚ¹

Pavel Šopák

RESUMÉ

Studie připomíná osobnosti Ernsta a Franze Mückuschů z Buchbergu, kteří se spolupodíleli na vzniku Gymnazijního muzea v Opavě. Proces založení muzea zahrnuje léta 1814–1818 a představuje vyvrcholení institucionalizace osvícenských podnětů, myšlenek a hodnot, recipovaných (prostřednictvím četby) zejména z německého prostředí, díky osobním kontaktům a přátelským vazbám z Vídně, Vratislavi a z Brna. Ernst vystupoval jako úředník, hejtmán Opavského kraje a současně kancléř Královské slezské zemědělské společnosti v Opavě, Franz Mückusch – profesí voják – jako soukromý učenec se zájmem o přírodu, zejména botaniku a mineralogii Jeseníků. Ernst Mückusch dne 1. května 1814 věnoval budoucímu Gymnazijnímu muzeu Krünitzovu encyklopedii; Franz Mückusch věnoval herbář a především čas, potřebný k rozšiřování sbírek a jejich systematickému zpracování dle vědecké taxonomie. Díky Mückuschovým kontaktům s učiteli z pruské části Slezska, Brna nebo Vídně získalo muzeum věhlas a stalo se součástí intelektuální výměny a diskuse o aktuálních tématech.

Klíčová slova: Slezsko rakouské, Opava, Gymnazijní muzeum, památky historické, dějiny přírodních věd, Mückusch von Buchberg, Ernst, Mückusch von Buchberg, Franz

SUMMARY

ERNST AND FRANZ MÜCKUSCH FROM BUCHBERG – FOUNDERS OF THE GRAMMAR SCHOOL MUSEUM IN OPAVA

The study deals with personalities Ernst and Franz Mückusch from Buchberg who participated in the establishment of the Grammar School Museum in Opava. The process of establishment includes years 1814–1818 and meant the climax of institutionalization of enlightened impulses, thoughts and values accepted (through reading) especially from the German environment thanks to personal contacts and friendly relations from Vienna, Wroclaw and Brno. Ernst represented a clerk, Hetman of Opava region and at the same time Chancellor of the Royal Silesian Agricultural Society in Opava, Franz Mückusch – a soldier by his profession – was a private scholar with the interest in nature, primarily botany and mineralogy of Jeseníky. On 1st May 1814, Ernst Mückusch donated the Krünitz encyclopaedia to the future Grammar School Museum; Franz Mückusch gave a herbarium and especially time necessary for the enlargement of collections and their systematic processing according to the scientific taxonomy. Thanks to Mückusch's contacts with scholars from Prussian Silesia, Brno or Vienna, the museum was renowned and became the part of the intellectual exchange and discussion about contemporary topics.

Keywords: Silesian Austrian, Opava, Grammar School Museum, historical sights, history of natural sciences, Mückusch von Buchberg, Ernst, Mückusch von Buchberg, Franz

Translated by Mgr. Hana Ferencová

Doc. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.
Ústav historických věd
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Slezská univerzita v Opavě
Masarykova třída 37
746 01 Opava
e-mail: pavel.sopak@fpf.slu.cz

KOMPARACE VZNIKU A VÝVOJE NÁRODNÍHO MUZEA V MNICHOVĚ A V PRAZE V 19. STOLETÍ¹

Iveta Rosolová

RESUMÉ

Hlavním cílem příspěvku je komparace vývoje Bavorského národního muzea v Mnichově a pražského Národního muzea především v druhé polovině 19. století. Přestože obě instituce nosí v názvu adjektivum „národní“, vznik, účel, obsah, umístění sbírek, podpora ze strany státu atd. nejsou identické. Bavorské národní muzeum založené v roce 1854 představuje národní muzeum převážně západního typu. Vedle rozvoje národní myšlenky, záchranu kulturně-historických památek a didaktické činnosti, měla jeho existence podpořit politické zájmy Witellsbachů, deklarovat existenci Bavorského státu a jistou míru samostatnosti. Na druhé straně stojí Národní muzeum v Praze, které na své adjektivum „národní“ v názvu instituce čekalo 100 let, přesto bylo centrem národních myšlenek nestátního národa. Národní muzeum v Praze vzniklo jako zemské přírodovědecky zaměřené muzeum, v němž postupně zesilovalo úsilí o podporu národních zájmů, dějin a památek zásluhou Františka Palackého, které vrcholil v revoluci 1848. V době bachovského absolutismu vnímalo pražské policejní ředitelství muzeum jako centrum českého nacionálního hnutí a nařídilo roku 1854, paradoxně v době vzniku Bavorského národního muzea, i změnu názvu na neutrální Museum království Českého. Název měl jednoznačně deklarovat zemský charakter. Přesto v Národním muzeu přetrvávala i v druhé polovině 19. století snaha přispívat k rozvoji národní identity jako opory při prosazování politických a národnostních práv.

Klíčová slova: Národní muzeum (Praha), Bavorské národní muzeum Mnichov, vývoj, 19. století

SUMMARY

A COMPARISON OF THE ESTABLISHMENT AND THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL MUSEUM IN MUNICH AND PRAGUE IN THE 19TH CENTURY

The prime concern of the paper is a comparison of the development of the Bavarian National Museum in Munich and the Prague National Museum especially in the second half of the 19th century. Although both institutes bear the adjective “national” in their titles, an establishment, a purpose, a content, a placement of collections, a state support etc. are not identical. The Bavarian National Museum founded in 1854 represents a national museum predominantly of a western type. Apart from the development of national ideas, a preservation of culturally-historical sights and didactical activities, its existence ought to support political interests of the House of Wittelsbach, declare the existence of the Bavarian state and a certain degree of independence. On the other hand, there is the National Museum in Prague, which waited for its adjective “national” in the name of the institute for 100 years, but despite this, it served as a centre of national ideas of a stateless nation. The National Museum in Prague was established as a land natural science-oriented museum that gradually turned towards an effort to support national interests, history and sights thanks to František Palacký, which reached a peak in the revolution in 1848. In years of the Bach’s absolutism, the Police Presidium in Prague perceived the museum as a centre of the Czech national movement and in 1854 ordered a change of the name to the neutral one “The Museum of the Bohemian Kingdom”. Moreover, the new title ironically came into use in time when the Bavarian Museum was founded. The name ought to signify a land character. In spite of this, an effort to contribute to the development of the national identity as a support for pressing political and national rights survived in the National Museum also in the second half of the 19th century.

Keywords: National Museum in Prague, Bavarian National Museum in Munich, development, 19th century

Translated by Mgr. Hana Ferencová

Mgr. Iveta Rosolová
Rektorát
Univerzita Karlova
Ovocný trh 3–5
116 36 Praha 1
e-mail: ivetafurstova@seznam.cz

STŘEDOŠKOLSKÁ ANTIKA VE TŘETÍ ČTVRTINĚ 19. STOLETÍ

Jana Kepartová

RESUMÉ

O formách gymnaziální výuky klasických jazyků v druhé polovině 19. století jsme již podrobně informováni. Nyní se zájem rozšiřuje na formy výuky dějepisu antických dějin, němčiny a češtiny, v nichž se znalost antické historie měla se znalostmi získanými na hodinách latiny a řečtiny doplňovat. Přesto absolventi klasických gymnázií nezískávali pravý obraz antiky; ta pro ně zůstala neživou literou. M. Svatoš ukázal, že si absolventi ze studií klasických jazyků neodnášeli zájem o antiku, ale z předloženého příspěvku vyplývá, že ani hodiny dějepisu nepřispívaly v daném období k přiblížení antického světa a jeho bohatého a rozvětveného dědictví. Bohatý mecenáš Vojtěch Lanna ml., ani o něco chudší středoškolský pedagog a mecenáš chudých studentů Josef Wunsch se antikou nezabývali profesně, pro oba se antika otvírala až při návštěvách muzeí a galerií, měst s antickou minulostí, ruin či vykopávek.

Klíčová slova: dějiny 19. století, vzdělávání, klasické jazyky, dějepis, učebnice

SUMMARY

THE SECONDARY SCHOOL ANTIQUITY IN THE THIRD QUARTER OF THE 19TH CENTURY

The forms of classical languages teaching at grammar schools in the second half of the 19th century have been already thoroughly discussed. At present, the attention is turned to forms of Ancient history lessons, German and Czech, in which the knowledge of Ancient history ought to be complemented by information received in Latin and Greek lessons. Despite that, graduates of classical grammar schools did not gain the true image of Antiquity; it stayed a vague notion for them. M. Svatoš showed that graduates did not acquire the interest in Antiquity and the presented paper proves that history classes did not contribute to familiarizing the ancient world and its rich cultural heritage to students either. Neither the wealthy patron Vojtěch Lanna younger nor a bit poorer secondary school teacher and the patron of needy students Josef Wünsch professionally occupied themselves with Antiquity. Both began to perceive Antiquity through visiting museums and galleries, cities with Ancient traditions, ruins and excavations.

Keywords: 19th century history, education, classical languages, history, textbook

Translated by Mgr. Hana Ferencová

doc. PhDr. Jana Keparťová, CSc.
Katedra dějin a didaktiky dějepisu
Pedagogická fakulta
Univerzita Karlova
Magdalény Rettigové 4
116 39 Praha 1
e-mail: kepartova@seznam.cz

VÍCE NEBO MÉNĚ LATINY? PERIPETIE ODBORNÝCH DISKUSÍ NA STRÁNKÁCH DOBOVÉHO TISKU O ZPŮSOBU A OBSAHU VÝUKY LATINY NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH RAKOUSKÉ MONARCHIE NA PŘELOMU 19. A 20. STOLETÍ¹

Karla Vymětalová

RESUMÉ

Druhá polovina 19. století se v rakouské monarchii vyznačovala výrazným rozmachem středního školství, který souvisel s ekonomickým rozmachem zejména Předlitavska, ale také s emancipačními snahami jednotlivých národů mnohonárodnostního státu. Snaha o modernizaci výuky zejména na střední škole – gymnasiu vedla k nárůstu kritiky učebního plánu této školy i dvou v něm nejvýrazněji profilovaných předmětů – latiny a řečtiny. Kritika byla zaměřena nejen na počet hodin těmto jazykům věnovaných, ale i na metodické problémy spojené s ústním i písemným projevem v těchto jazycích. Pozornosti neušla ani kvalita klasických filologů-učitelů. Debaty jsou autorkou článku sledovány v době přelomu 19. a 20. století v podobě, v níž se odehrávaly na stránkách *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, *Věstníku českých profesorů* či *Časopisu Musea filologického*. Jejich výsledkem byl nezadržitelný ústup obou klasických jazyků z centra pozornosti vyučovacího procesu na střední škole, který se nezastavil až do dnešních dnů.

Klíčová slova: klasická filologie, řečtina, latina, gymnasium, dějiny školství

SUMMARY

*MORE OR LESS LATIN?
TROUBLES OF EXPERT DISCUSSIONS IN PERIOD PRINT
ABOUT MANNER AND CONTENT OF LATIN TEACHING
AT SECONDARY SCHOOLS OF THE HABSBURG MONARCHY
AT THE TURN OF THE 19TH AND 20TH CENTURY*

The second half of the 19th century in the Habsburg monarchy was characteristic for the considerable development of the secondary education, which was related to the economic growth of Cisleithania, above all, and also emancipation attempts of individual nations in a multi-national state. The effort in modernization of teaching at a secondary school – a grammar school in particular has led to the increase in criticism of a teaching plan of that school as well as the two most high-profiled subjects – Latin and Greek. Criticism was focused not only on a number of classes devoted to both languages but also on methodological matters connected with oral and written expression. The attention was also paid to a quality of classical philologists – teachers. The author follows discussions as they appeared on pages of the journals *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, *Věstník českých profesorů* or *Časopis Musea filologického* at the turn of the 19th and 20th century. As a consequence, it is possible to trace an inexorable decline of both languages in a teaching process of a secondary school that has not been stopped until present.

Keywords: Classical Philology, Greek, Latin, grammar school, history of education

Translated by Mgr. Hana Ferencová

PhDr. Karla Vymětalová
Ústav historických věd
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Slezská univerzita v Opavě
Masarykova třída 37
746 01 Opava
e-mail: K.Vymetalova@seznam.cz

SVATÝ STOLEC NA POČÁTKU PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY

Marek Šmíd

RESUMÉ

Studie se zabývá postojem Svatého stolce a jejího představitele papeže Benedikta XV. na počátku první světové války. Popisuje konkrétní kroky římského pontifika v dramatickém období světového konfliktu a analyzuje obsah papežských encyklik, nót a telegramů, jimiž intervenoval ve prospěch míru u vlád válčících států. Jeho aktivity byly četné, důsledně usilovaly o ochranu lidského života, záchranu bližního a zmírnění utrpení všech obyvatel dotčených národů. Přestože byla první reakce na vypuknutí války projevem papeže Pia X., jeho nástupce Benedikt XV. již několik dní po svém zvolení zaujal podobný postoj a apeloval na svědomí a mravní charakter představitelů světových mocností. Jeho tajné i veřejné mise, obětavé angažmá v první světové válce i zásah ve prospěch nemocných, trpících a zajatých svědčí o tom, že Svatý stolec rozhodně nezůstal v době dosud největšího poznaného konfliktu lidských dějin pasivní.

Klíčová slova: první světová válka, Benedikt XV., Svatý stolec, mírové snahy, 1914–1918

SUMMARY

THE HOLY SEE AT THE BEGINNING OF WORLD WAR I

The paper deals with the attitude of the Holy See and its representative Pope Benedict XV at the beginning of World War I. It describes concrete steps of the Roman pontiff in a dramatic period of the world conflict and analyses a content of Papal encyclicals, notes and telegrams, which he used to intervene in favour of peace at governments of states at war. His activities were numerous and rigidly strived to protect a human life, save a fellowman and alleviate suffering of all people hit by war. Even though the first reaction to the outbreak of war was a speech of Pope Pius X, his successor Benedict XV took a similar attitude shortly after his election and appealed to conscience and moral principles of all representatives of world powers. His secret as well as public missions, selfless involvement in World War I and moreover, the intervention in profit of the sick, suffering and captives give evidence that the Holy See definitely did not stay passive in the era of the biggest known conflict of the human history up to now.

Key words: World War I, Benedict XV, the Holy See, peace efforts, 1914–1918

Translated by Mgr. Hana Ferencová

PhDr. Marek Šmíd, Ph.D.
Historický ústav
Filozofická fakulta
Jihočeská univerzita
Braníšovská 31a
370 05 České Budějovice
e-mail: smidma@seznam.cz

PŘÍSPĚVEK K PROBLEMATICE ZÁPASU O TEOLOGICKOU ORIENTACI CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ¹

Pavel Marek

„Nás nebude soudit ani Farský, ani Gorazd, ale Bůh...“

RESUMÉ

Příspěvek je sondou do dějin Církve československé (husitské) ve dvacátých letech 20. století, kdy, krátce po založení, jako produkt reformního hnutí katolického duchovenstva, procházela složitým obdobím hledání věrouky. Katolickou věrouku odmítla jako nevyhovující a odklonila se od Říma. Novou věrouku její zakladatelé nepřipravili. Proto v církvi vznikly dva názorové proudy, skupina tradicionalistů a skupina modernistů, které zápasily o prosazení své teologické vize. Tradicionalisté se přiklonili k pravoslaví, zatímco modernisté chtěli v duchu českých reformačních tradic vytvořit novou racionalistickou ideologii korespondující s vědeckým výkladem světa a hodnotami evropské kultury 20. století. Studie analyzuje výsledky diecézního shromáždění církve, konaného 28. března 1923 v Přerově, na němž došlo k ostré srážce obou ideových směrů v církvi na pozadí řešení problému rezignace biskupa Gorazda. Ten účastníkům předložil vlastní vizi reorganizace církve, zajišťující její jednotnou organizační podobu a soužití obou směrů. Přerovské shromáždění ji sice přijalo, ale pro pražské ústředí církve byla nepřijatelná. Schůze se tak stala posledním a neúspěšným pokusem o kompromis mezi oběma frakcemi v církvi, po němž následoval odchod tradicionalistů z organizace a ČČS se vydala cestou teologického modernismu. Autor se pokusil o novou interpretaci významu přerovského shromáždění v dějinách církve.

Klíčová slova: církev pravoslavná, církev československá, křesťanství, první Československá republika

SUMMARY

THE CONTRIBUTION TO THE STRUGGLE FOR A THEOLOGICAL ORIENTATION OF THE CZECHOSLOVAK CHURCH

The article is a probe into history of the Czechoslovak (Hussite) Church in 1920s, which as a product of a reform movement of the Catholic clergy underwent a complicated development in finding the religious belief soon after its establishment. The Catholic religion was refused as unsatisfactory and the Church diverged from Rome. However, founders did not prepare a new belief that is why the Church divided into two streams, a group of traditionalists and a group of modernists, who struggled for enforcing their theological visions. While traditionalists inclined towards the Orthodox, modernists preferred to build a new rational ideology corresponding with the scientific interpretation of the world and values of the 20th century European culture in the spirit of Czech reform traditions. The study analyses results of the diocesan meeting in Přerov on 28 March 1923, where a sharp conflict of both ideological movements in the Church took place on the background of the solution of the Bishop Gorazd's resignation. He introduced participants his own vision of the Church reorganisation ensuring its unified form and coexistence of both streams. Although the meeting in Přerov accepted that, the ecclesiastical head office in Prague did not. Thus, the meeting became the last and unsuccessful attempt for a compromise between both fractions in the Church, which was followed by traditionalists' leaving the organisation and the Czechoslovak Church began the way of the theological modernism. The author attempted on a new interpretation of the Přerov meeting's significance in ecclesiastical history.

Keywords: Orthodox Church, Czechoslovak Church, Christianity, first Czechoslovak Republic

Translated by Mgr. Hana Ferencová

prof. PhDr. PaedDr. Pavel Marek, Ph.D.
Katedra historie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
771 80 Olomouc
e-mail: pavel.marek@upol.cz

CORPUS INSCRIPTIONUM LATINARUM **A UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE**

Tomáš Klokner

RESUMÉ

Predložený príspevok sa venuje otázke získania niekoľkých zväzkov z edície *Corpus Inscriptionum Latinarum* (CIL) pre knižnicu Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Corpus predstavuje jedno zo základných vedeckých prác pre latinskú epigrafiku a v kompletnom zložení ním disponujú iba špičkové zahraničné univerzity. Univerzita Komenského vlastní 36 zväzkov tohto diela, ktorých pôvod bol doteraz neznámy. Na základe archívnych materiálov a spomienkovej literatúry prišiel autor k záveru, že ich priviezol prof. Antonín Salač, ktorý zastupoval Karlovu univerzitu pri príležitosti inaugurácie nového rektora bratislavskej univerzity prof. Karola Kizlinka v roku 1947. Tieto zväzky boli darom Karlovej univerzity pre svoju mladšiu, sesterskú univerzitu v Bratislave. Univerzita Komenského sa tak zaradila medzi pracoviská, ktoré môžu aspoň čiastočne realizovať základný epigrafický výskum.

Kľúčové slová: Corpus Inscriptionum Latinarum, latinská epigrafika, dejiny Univerzity Komenského v Bratislave, Antonín Salač, spolupráca československých univerzít

SUMMARY

CORPUS INSCRIPTIONUM LATINARUM AND COMENIUS UNIVERSITY IN BRATISLAVA

The paper is focused on a gain of several items from *Corpus Inscriptio-num Latinarum* (CIL) for the library of the Faculty of Arts of the Comenius University in Bratislava. Corpus represents one of the fundamental research works for Latin epigraphy and only first-rate universities dispose of its whole collection. The Comenius University owns 36 items of that work, of which origin has been unknown until present. On the basis of archival sources and memorial literature, the author reached the conclusion that professor Antonín Salač, who represented the Charles University on the occasion of inauguration of the new rector of University in Bratislava professor Karol Kizlink, brought them in 1947. These volumes appeared to be a gift of the Charles University for its younger sister university in Bratislava. The Comenius University has become one of research centres that may at least partially realize a basic epigraphic research.

Keywords: Corpus Inscriptionum Latinarum, Latin epigraphy, history of the Comenius University in Bratislava, Antonín Salač, cooperation of Czechoslovak universities

Translated by Mgr. Hana Ferencová

PhDr. Tomáš Klokner
Katedra všeobecných dejín
Filozofická fakulta
Univerzita Komenského v Bratislave
Gondova 2
814 99 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: t.klokner@centrum.sk

LEKTORÁT ČESKÉHO JAZYKA V PEKINGU V LETECH 1945–1960

Aleš Roubal

RESUMÉ

Čeština jako studijní obor na Pekingské univerzitě zahraničních studií oslaví šedesáté výročí. V roce 1952 došlo mezi Československem a Čínskou lidovou republikou k podepsání dohody o kulturní spolupráci, která zásadním způsobem podpořila výuku češtiny v Číně. Počátek výuky českého jazyka započal v čínském hlavním městě Pekingu na fakultě ruského jazyka při Pekingské univerzitě zahraničních studií roku 1954 z rozhodnutí čínského ministerstva školství. První lektorkou českého jazyka byla sinoložka Dana Štovičková. Postupně na lektorátu působili dva lektori, ale na konci padesátých let se zhoršila mezinárodně-politická situace a Československo mělo odůvodněné obavy o budoucnost lektorátu. I přes nedostatečné finanční a administrativní zázemí vydali učitelé ve spolupráci se studenty první česko-čínský slovník. V první dekádě intenzivní kulturní výměny obou států vystudovala řada čínských bohemistů, jakými byli Zhou Zhiyao, Zhu Weihua či He Lei. Tato práce přináší základní poznatky o počátečním údobí lektorátu českého jazyka v Peking.

Klíčová slova: lektorát, český jazyk, bohemista, Peking, výuka, student

SUMMARY

THE LECTORATE OF THE CZECH LANGUAGE IN BEIJING IN 1945–1960

Czech studies as a study programme at the Beijing Foreign Studies University will celebrate the 60th anniversary. In 1952 Czechoslovakia and the People's Republic of China signed an agreement about the cultural cooperation, which significantly supported Czech studies in China. The beginning of Czech classes took place in the Chinese capital city Beijing at the Faculty of the Russian language, the Beijing Foreign Studies University in 1954 according to the decision of the Chinese Ministry of Education. The first lecturer of the Czech language was the sinologist Dana Štovičková. The lectorate successively employed two lecturers but at the end of 1950s, the international political situation got worse and for good reasons, Czechoslovakia was afraid of the future of the lectorate. Despite the insufficient financial and administrative background, teachers in cooperation with students published the first Czech-Chinese dictionary. During the first decade of the intensive cultural change between both states, a wide range of Chinese lecturers in Czech studies graduated, for instance Zhou Zhiyao, Zhu Weihua or He Lei. This paper brings information about the initial phase of the lectorate of the Czech language in Beijing.

Keywords: Lectorate, Czech language, lecturer in Czech studies, Beijing, teaching, student

Translated by Mgr. Hana Ferencová

Mgr. Aleš Roubal
Wonkova 590/18
500 02 Hradec Králové
e-mail: ales.roubal@centrum.cz

PRAŽSKÉ JARO A SRPNOVÁ OKUPACE V PARDUBICKÉM OKRESE: POLITICKÝ VÝVOJ, MÉDIA, STUDENTI¹

Veronika Trestrová

RESUMÉ

Vývoj v pardubickém okrese v roce 1968 korespondoval s vývojem v celém Československu. Situace na okresní a krajské správní úrovni byla odlišná v tom, že se na rozdíl od centrální Prahy a Ústředního výboru KSČ v létě 1968 po tajných volbách obměnilo více jako 70 % stranických funkcionářů. Politický vývoj v regionech tak do určité míry předbíhal politický vývoj nejvyššího stranického orgánu. Témata okresních konferencí KSČ v Pardubicích se rovněž nelišila od ostatních v Československu: na březnové řádné byla jedním z hlavních témat média, na červnové mimořádné pak výzva *Dva tisíce slov*. Také aktivita novinářů a studentů v Pardubicích v reformním úsilí si nezažala s jinými regiony. Následná srpnová vojenská okupace sice nezasáhla Pardubicko co do počtu obětí jako jinde, její důsledky však byly i pro východočeský region stejně tragické. V prvním týdnu však pardubičtí politici, občané a novináři stáli společně semknuti v odporu a ukazovali okupantům, jak vypadá československé vlastenectví a boj za práva národa.

Klíčová slova: 1968, Pražské jaro, Pardubice, politika, studenti, média, okupace

SUMMARY

*THE PRAGUE SPRING AND THE AUGUST OCCUPATION
IN PARDUBICE DISTRICT:
THE POLITICAL DEVELOPMENT, MEDIA, STUDENTS*

The development of Pardubice District in 1968 corresponded with the development in whole Czechoslovakia. The situation at a district and regional level differed because in contrast to central Prague and the Central Committee of the Communist Party of Czechoslovakia, more than 70% of party functionaries was changed after secret elections in summer 1968. The political development in regions went ahead the political development of the supreme party organisation to a certain extent. Topics of district conferences of the Communist Party of Czechoslovakia did not differ from the others in Czechoslovakia either: at the ordinary conference in March, one of the main issues were media, then at the extraordinary one in June, it was the manifesto *The Two Thousand Words*. Furthermore, activities of journalists and students in the area of reform effort in Pardubice did not lose face in comparison with another regions. The follow-up August military occupation did not affect Pardubice District as regards a number of victims as elsewhere, on the other hand, its consequences appeared to be equally tragic for the East Bohemia region. However, in the first week politicians, inhabitants and journalists of Pardubice were united against occupants and showed them how the Czech patriotism and fight for national rights looked like.

Keywords: 1968, Prague Spring, Pardubice, politics, students, media, occupation

PhDr. Veronika Trestrová
Institut komunikačních technologií
a žurnalistiky
Fakulta sociálních věd
Univerzita Karlova
Smetanovo nábřeží 6
110 01 Praha 1
e-mail: trestrova@fsv.cuni.cz

SPOLUPRÁCE, KOEXISTENCE, KONKURENCE. ČESKOSLOVENŠTÍ VYDAVATELÉ PO SRPNU 1968 NA ZÁPADĚ MEZI SVOBODOU VYJADŘOVÁNÍ, TLAKEM KONKURENCE A LIMITY EXILOVÝCH MOŽNOSTÍ¹

Petr Orság

RESUMÉ

Předložený text se zaměřuje na několik specifických determinant vydavatelských aktivit československých exulantů, kteří odešli z vlasti na Západ po srpnu 1968. Předmětem pozornosti je zejména to, jak se tyto aktivity rozvíjely v posrpnovém dvacetiletí v podmínkách západního tržního prostředí a v souvislostech oživení exilového hnutí, jež s sebou nesla masivní vlna nových uprchlíků. Kromě vydavatelských obtíží, k nimž patřilo především nedostatečné personální, finanční a technické zázemí, museli vydavatelé amatéři čelit i dalším nesnadným výzvám – se zvyšujícím se množstvím nových podniků do těchto aktivit začaly stále intenzivněji zasahovat principy západní tržní ekonomiky. Ač se mohou slova trh a konkurence jevit v souvislostech exilového vydávání jako nepatřičná, stala se jeho nedílnou součástí. Exilový trh byl sice specifický svou omezeností, rozptýleností a nesoudržností a mnozí exulanti odmítali na své skromné vydavatelské počiny nahlížet prizmatem zákonů nabídky a poptávky, právě ony však hrály podstatnou roli. Tříbení trhu probíhalo prakticky permanentně – ekonomicky nejslabší vydavatelé krachovali, na jejich místa nastupovali podobně nedostatečně disponovaní vydavatelé noví, kteří dříve či později řešili podobné těžkosti. Snahy o fúze exilových vydavatelství vyznívaly naprázdno.

Klíčová slova: Československý exil, rok 1968, normalizace, média, exilová vydavatelství, publikace, novináři

SUMMARY

*COOPERATION, COEXISTENCE, COMPETITION.
CZECHOSLOVAK PUBLISHERS IN THE WEST AFTER AUGUST 1968
AMONG THE FREEDOM OF SPEECH, THE PRESSURE OF COMPETITION
AND LIMITS OF EXILE POSSIBILITIES*

The paper is focused on several specific determinants of publisher's activities of Czechoslovak exiles who left their homeland for the West after August 1968. The aim of the attention is especially how those activities were developed in a twenty-year period after August under conditions of a western market and in connection with the revival of exile movement coming with a massive wave of emigrants. Besides publisher's problems, especially a poor personal, financial and technical background, publishers-amateurs had to withstand another uneasy challenges. With a growing number of new companies, principles of a western market economy began to influence those activities more and more intensively. Although terms such as a market and a competition may appeared to be inappropriate in connection with exile publishing, they became its part and parcel. On one hand, the exile market was specific with its limits, diffusiveness and non-cohesiveness and many exiles refused to look at their modest publishing activities in terms of rules of supply and demand. On the other side, just those ones played a significant role. A division of a market was running almost permanently – the economically weakest publishers went bankrupt, they were replaced by similarly inappropriately disposed new ones who sooner or later had to solve same difficulties. Attempts for mergers of exile publishing houses fell on deaf ears.

Keywords: Czechoslovak exile, 1968, normalization, media, exile publishers, publication, journalists

Translated by Mgr. Hana Ferencová

PhDr. Petr Orság, Ph.D.
Katedra žurnalistiky
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Třída Svobody 26
771 47 Olomouc
e-mail: petr.orsag@upmedia.cz

THE AUTHORS AND SUMMARIES

Doc. PhDr. Jana Keparťová, CSc.

Doc. PhDr. Jana Keparťová, CSc. works as a lecturer at the Pedagogical Faculty of the Charles University in Prague and a research worker at the Institute for Classical Studies – the Institute of Philosophy of the Academy of Sciences of the Czech Republic. She is primarily focused on Roman history and the heritage of Antiquity.

The Secondary School Antiquity in the Third Quarter of the 19th Century

In this paper the author discusses a question of Ancient history lessons at time when a future writer and a traveller, the secondary school teacher Josef Wünsch, studied at the grammar school in Plzeň and Prague, especially in years 1856–1864. Teaching of the Ancient world is examined in a broader context of grammar school teaching, i.e. also in subjects such as Latin and Greek, German and Czech. She follows the article of Martin Svatoš about classical languages teaching at time of grammar school studies of Vojtěch Lanna younger and other papers about the education in the second half of the 19th century.

PhDr. Tomáš Klokner

PhDr. Tomáš Klokner graduated at the Faculty of Arts of the Comenius University in Bratislava. Currently, he is a doctoral student at the Department of General History at the Faculty of Arts of the Comenius University in Bratislava. He concentrates on issues of social relations in early Roman Empire (the Principate). Furthermore, he focuses on Latin epigraphy, history of sciences about Ancient times and Roman everyday life.

Corpus Inscriptionum Latinarum and Comenius University in Bratislava

In this paper the author follows circumstances of enlargement of the Comenius University's funds about more than thirty items from a wide collection of Ancient Latin epigraphs *Corpus Inscriptionum Latinarum*. He also deals with their origin and a role of the Prague professor of Greek and Roman antiques Antonín Salač, who brought them to Slovakia and in the name of the Charles University in Prague he provided them to the University in Bratislava in 1947.

Prof. PhDr. PaedDr. Pavel Marek, Ph.D.

Prof. PhDr. PaedDr. Pavel Marek, Ph.D., works as a professor at the Department of History of the Philosophical Faculty, Palacký University in Olomouc as well as at the Department of History of the Philosophical Faculty, the Catholic University in Ružomberok (Slovakia). He predominantly deals with Czech political and cultural history at the turn of the 19th and 20th century, a phenomenon of the Czech Catholic Modernism, Political Catholicism and ecclesiastical history aimed at the Roman Catholic, Czechoslovak, Orthodox and Old Catholic Church. He is the author of twenty monographs, many studies, articles and reviews.

*The Contribution to the Struggle for a Theological Orientation of the
Czechoslovak Church*

The analytical study is focused on a solution of a so-called Orthodox crisis in the Czechoslovak (Hussite) Church in 1920s, which dealt with a theological orientation of that new religious community. It concentrates on the background and importance of the diocesan meeting in Přerov on 28 March 1923 that represented the last attempt to solve it in a peaceful way.

PhDr. Petr Orság, Ph.D.

PhDr. Petr Orság, Ph.D. is employed at the Department of Journalism of the Philosophical Faculty, at the Palacký University. He is a co-founder of the Centre for Cultural, Media and Communication Studies. He primarily focuses on history of Czechoslovak exile media in years 1968–1989. He is a co-author of the book *Dějiny českých médií 20. století* (Praha 2010) and an author of various studies.

*Cooperation, Coexistence, Competition.
Czechoslovak Publishers in the West after August 1968
among the Freedom of Speech, the Pressure of Competition
and Limits of Exile Possibilities*

The paper is focused on several specific connections of publisher's activities of Czechoslovak exiles in the western world in the period after August 1968. In addition to aspects, which were an output of particularity

of the exile situation (i.e. especially a very limited personal, financial and technical background), publishing was also influenced by general relations of western economy, of which side-effect is a market competition. The effect of the market itself complicated already limited possibilities of publishing even more. However, at the same time it nourished an activity of publishers and the result of that became a whole range of publications with which exiles contributed to a preservation of independent literature.

Mgr. Iveta Rosolová

The author graduated in History and Museology at the Faculty of Philosophy and Science of the Silesian University in Opava, where she continues studying in a doctoral study programme Historical Science, a field of study History with the aim at Czech and Czechoslovak history. She deals with the 19th century history and history of Czech museum management, primarily history of the National Museum. Currently she works at the Charles University in Prague.

A Comparison of the Establishment and the Development of the National Museum in Munich and Prague in the 19th Century

The prime concern of the paper is a comparison of the development of the Bavarian National Museum in Munich and the Czech National Museum especially in the second half of the 19th century. Both institutes bear the adjective “national” in their titles, but an establishment, a purpose, a content, collections, a financial support etc. are not identical. The Bavarian National Museum represents a national museum predominantly of a western type. On the other hand, the National Museum in Prague served as a centre of national ideas of a small stateless nation.

Mgr. Aleš Roubal

Mgr. Aleš Roubal graduated in History and Social Studies at the Faculty of Education, the University of Hradec Králové. He is focused on Czechoslovak-Chinese relations in the 20th century.

The Lectorate of the Czech Language in Beijing in 1945–1960

The paper analyses the beginning of the Czech language in Beijing. The inseparable part of the research is the foreign policy of Czechoslovakia towards the People's Republic of China in the light the Chinese events. The study is based on information from Chinese sources about the origin and gradual development of teaching of the Czech language as well as life and institutions at universities in Beijing and what is more, how courses of the totally different language in the connection with the presentation of Czech life and institutions developed in the political-social context of mutual relations of both states.

Doc. Mgr. Jan Stejskal, M.A., Ph.D.

Jan Stejskal was born in Pardubice, the Czech Republic, in 1970. He got M.A. in Medieval Studies from Central European University in Budapest, Hungary and Ph.D. from Palacky University in Olomouc, Czech Republic. Jan Stejskal worked at the Radio Free Europe/ Radio Liberty as the archivist and information analyst and later as the researcher and consultant for Price-waterhouseCoopers. He teaches history and historiography as the associate professor at the University of Palacky in Olomouc. His fields of interest are history of religion, especially Christian missions. He published books on medieval religious exile, on Byzantine influence in the West and essays on intertextuality in late medieval Europe. Recently he translated and edited *Hodoeporicon* by Ambrogio Traversari.

Conciliarism and Its Echoes in the Tuscan Hermitage

This text is the small-scale case study dealing with some aspects of conciliarism in 1430s. On the background of the growing conflict of the Pope Eugene IV with the Council, which was held in Basel, little local disputes between supporters and opponents of conciliarism took place in various parts of Europe. The paper focuses on the conflict of Ambrogio Traversari († 1439), who stood firmly on the side of the Pope, with John Jerome of Prague († 1440), a supporter of conciliarism. Both were members of the hermitage of Camaldolese and also participated in leading of this congregation in the given period. The basic source, which describes this dispute, is the unique

travel diary written by Ambrogio Traversari that has been published and annotated by the author of this article.

PhDr. Marek Šmíd, Ph.D.

PhDr. Marek Šmíd, Ph.D. works as a lecturer at the Institute of History, at the Faculty of Philosophy of the South Bohemian University in České Budějovice. He concentrates on European and Czech ecclesiastic history of the 20th century.

The Holy See at the Beginning of World War I

The paper deals with the attitude of the Holy See at the beginning of World War I. It describes the activities in years 1914–1915 and analyses a content of Papal encyclicals, notes and telegrams, which were used to intervene in favour of peace at governments of states at war. The study shows that the war was not only the origin of awareness of the Holy See about the universal responsibility in favour of world peace but also about establishing diplomatic relations of Vatican with a wide range of many European states.

Doc. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.

Pavel Šopák, an art historian, works as a lecturer at universities in Olomouc, Ostrava and Opava, where he gives lectures on history of architecture and history of museums and historic preservation in Central Europe during the 19th and 20th century. As a researcher of the Silesian Regional Museum, he is the author of exhibitions focused on the modern cultural development of the Czech Silesia in the context of Central Europe.

*Ernst and Franz Mückusch from Buchberg –
Founders of the Grammar School Museum in Opava*

The participation of Ernst and Franz Mückusch from Buchberg in the establishment of the Grammar School Museum in Opava (1814–1818) is a part of their intellectual development awakened by their father as well as Ernst's public activities of Ernst (regional hetman, chancellor of the Royal Silesian Agricultural Society in Opava) and Franz's private scholar interests

supported by contacts with contemporary researchers from Vienna and the Prussian part of Silesia.

PhDr. Veronika Trestrová

PhDr. Veronika Trestrová graduated a Bachelor's study programme Historic and Literary Studies at the Faculty of Arts and Philosophy of the University of Pardubice and a Master's study programme Journalism at the Faculty of Social Sciences at the Charles University where she currently studies a doctoral study programme Media Studies. She is especially focused on the period of Normalization in Czechoslovakia, the influence of media at that time, a region Pardubice and cultural politics of the Communist Party.

The Prague Spring and the August Occupation in Pardubice District: The Political Development, Media, Students

The study deals with the year 1968 in Pardubice District, especially the reform period of the Prague Spring and subsequently its violent finish after entering of the army of the Warsaw Pact on 21st August. The paper follows three significant subjects of that time – forces (except for the others such as for instance writers), which caused, formed and moved forward the Prague Spring: politicians, journalists and students. Without politicians and their reform decisions, the abolition of censorship included, journalists could not freely work. Then students, as young people in different periods, took advantage of that situation and actively participated in efforts to reform the regime. Nevertheless, this process was ended by the August military invasion although not immediately. During the week after the entry of the army into the territory of Czechoslovakia, civil activities and a freedom of media culminated. That is the reason why the paper also focuses on that short but important period.

PhDr. Karla Vymětalová

PhDr. Karla Vymětalová works as a research assistant at the Institute of Historical Sciences, the Faculty of Philosophy and Science of the Silesian University in Opava. She gives lectures on Latin language and Ancient history. She is focused on history of Ancient Rome and history of Classical Philology in Czech lands after 1848.

*More or Less Latin?
Troubles of Expert Discussions in Period Print about Manner
and Content of Latin Teaching at Secondary Schools
of the Habsburg Monarchy at the Turn of the 19th and 20th Century*

In this paper the author tries to provide chief arguments used by critics as well as supporters of classical languages teaching at a secondary school – a grammar school. The analysis is especially based on a study of articles in academic, pedagogically oriented journals (*Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, *Věstník českých profesorů*, *České Museum filologické*, *Listy paedagogické a filologické*).

Mgr. Petr Zajíček

Petr Zajíček is an internal doctoral student of a study programme General History at the Department of History of the Philosophical Faculty at the Palacký University in Olomouc. He primarily deals with a foundation of medieval towns, medieval colonization and regional history of the city and the region of Olomouc.

*The Comparison of Some Aspects of the Origin
of Cities Cracow and Olomouc*

The paper deals with the origin of two institutional cities – Olomouc and Cracow. The similarity of the establishment of both cities urges to a comparison and searching for parallels and differences. The legal foundation of these cities was a culmination of a long-term development of varied agglomerations concentrated around a centre (fortresses/ castles) of ruler's power. The study describes the development of both agglomerations, compares them and attempts to explain general principles which have appeared in a process of "the evolution" from the early medieval centre to the high medieval city. On the basis of gradually growing settlement, the institutional city was founded in Olomouc as well as Cracow in the middle of the 13th century. It was connected with complicated urban and building activities examined in this paper as well.

Translated by Mgr. Hana Ferencová